

פרפראות

פאר

ויקהל פקודי החודש תשפ"ג

טעם נאה לכך

שיש לנקות

קורי עכביש

לכבוד שבת

קודש

פרפראות פאר

טעם נאה לכך שיש לנקות קורי עכביש לכבוד שבת קודש אות ג

מפתח נושאים ויקהל פקודי החודש תשפ"ג

א, אל יעשו עוד מלאכה, היה צ"ל אל יביאו עוד מלאכה
ב, הלכות שבת נדמו להררים התלויים בשערה ביאור ע"ד המהרש"א
ג, טעם נאה לכך שיש לנקות קורי עכביש לכבוד שבת קודש
ד, למה החסירה תורה את האות יו"ד מהנשאים
ה, אשר צוה ה' לעשת אתם הרי דיני שבת הם העדר ולא עשייה
ו, ביאור פלא במהרש"א כהררים התלויים בשערה
ז, ביאור סביביו נשערה מאוד ע"ד מעשה בבתו ובנו של נחוניא חופר שיחין
ח, דו"ד בין משה רבינו לבצלאל מה לעשות קודם ארון או משכן,
ט, הגוף והנפש הרוח והנשמה בדרך האבן עזרא
י, בנחושת ובאומנות מצינו שהעושר והרפואה בידו ית'
יא, בגלל שנאת חינם נרמז בתורה רק מקדש ראשון
יב, רמז לאומרים ז"ל נעשית תורה כשתי תורות בהמשכן משכן שתי פעמים
יג, המשכן משכן שתי פעמים ביאור בדרך צחות
יד, ביאור בצחות ממונו של אדם שמעמידו על רגליו
טו, בזוהר הק' פרשת פקודי מקור ההלכה להוצאת שיער בתפילין של ראש
טז, סוד השיער שבתפילין
יז, טעם להוצאת השיער מחוץ לתפילין
יח, וכן הדבר בשעיר המשתלח
יט, ביאור שתפילת שמונה עשרה כנגד שמונה עשרה ציוויים שבפרשת פקודי
כ, ביאור נפלא מאוד בספר עולת אהרון על אומרים ז"ל אורח מברך
כא, ביאור בדרך הלצה ישראל מונין כמנין הלבנה
כב, מעיין המתגבר לב טוב ולפני מי אתה עמל בראב"ע הם מדה כנגד מדה
כג, החודש הזה לכם משום שהחרש היה לבם ביאור למה זכו נשים לר"ח
כד, שלושה סיפורים לשבת מברכים ניסן המסוגלים לצרכי פסח בהרחבה עפ"י המגיד מקאז'ניץ

א, אל יעשו עוד מלאכה, היה צ"ל אל יביאו עוד מלאכה

כתיב (שמות ל"ו ה') "מרבים העם להביא מדי העבדה", "ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא",

יש לשאול, לאחר שאמרו אל משה, "מרבים העם להביא" היה ראוי לו להכריז, איש ואשה אל יביאו עוד מלאכה, מהו הלשון שאמר "אל יעשו עוד מלאכה", מאי נ"מ אם יעשו או לא יעשו, העיקר שלא יביאו עוד, ולמה הוציאו קול במחנה אל יעשו עוד, וגם סיים הכתוב ויכלא העם מהביא, ואם הציווי היה שאל יעשו עוד, היה צ"ל ויכלא העם מלעשות,

ביאור הענין על דרך המכילתא

איתא במכילתא (ויקהל אות א', כי תשא אות ז') כתוב אחד אומר "ששת ימים תעשה (נקוד צירי) מלאכה" (כלומר תיעשה, ע"י אחרים), וכתוב אחד אומר (שמות כ' ט') "ששת ימים תעבוד"

(שמלאכתו נעשית ע"י עצמו), כיצד יתקיימו שני כתובים הללו,

אלא, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, "ששת ימים תיעשה מלאכה", מלאכתן נעשית על ידי אחרים, וכן הוא אומר, (ישעיה ס"א ה') "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם",

וכשאינן עושין רצונו של מקום (שמות כ' ט') "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך", מלאכתן נעשית על ידי עצמן, ולא עוד, אלא, (דברים כ"ח מ"ח) ועבדת את אויביך וגו'. ע"כ,

ביאור במה שאמרו אל יעשו עוד מלאכה

שמתהווים מחוט שיערה, ולפי שרואים את "ההר" בסופו, על אף שבתחילה נראה, **כחוט השיערה**, הרי הם נזהרים מיד בתחילה, וזהו

שאמרו הרי הם **כהררים** התלוין **בשיערה**, כלומר, שמתהווים משיערה.

*****

ג, טעם נאה לכך שיש לנקות קורי עכביש לכבוד שבת קודש

כתב המגן אברהם (הלכות שבת ס"י רס"ב), כי יש להקפיד **בערב שבת** לנקות החוט של בוכיא, שהם **קורי עכביש**,

קורי עכביש בערב שבת

אפשר לתת טעם לכך, עפ"י מה דאיתא בגמרא, (חגיגה י" ע"א) הלכות שבת, הרי הם **כהררים התלוין בשיערה** שהן מקרא מועט והלכות מרובות,

לפי"ז אפשר לומר, לפי שהלכות השבת הם תלויים בשיערה, שהוא **כחוט של בוכיא**, והם **קורי העכביש**, ע"כ יש לנקותם לכבוד שבת, לזכור ולהזכיר כי הלכות שבת תלויים בשיערה, כדמיון **קורי העכביש**. גם, ראשי וסופי תיבות קיורי עכביש, הם יום ערב שיבת קודש.

*****

ד, למה החסירה תורה את האות יו"ד מהנשאים

כתיב (שמות ל"ה כ"ז), **"והנשאים הביאו את אבני השהם, ואת אבני המלאים, לאפוד ולחשן"**,

כתב רש"י, **והנשאים הביאו** - א"ר נתן, מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה,

אלא כך אמרו נשיאים, יתנדבו צבור מה שמתנדבין, ומה שמחסרין אנו משלימין אותו,

כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר (שמות ל"ו ז') **"והמלאכה היתה דים"**, אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה,

ולפי שנתעצלו מתחלה, נחסרה אות יו"ד משמם, **והנשאים כתיב, עכ"ל רש"י**,

במה נרמז עצלות בכך שנחסר האות יו"ד

מבואר במכילתא, שבשעה שעושין רצונו של מקום, אין צריך לעשות במלאכה, אלא מלאכתן נעשית ע"י אחרים,

וזהו שאמר משה להכריז, כי איש ואשה שעושין רצונו של מקום, **אל יעשו עוד מלאכה, מכיון ומלאכתן נעשית ע"י אחרים**.

*****

ב, הלכות שבת נדמו להררים התלויים בשיערה ביאור ע"ד המהרש"א

איתא בגמרא, (חגיגה י" ע"א), הלכות שבת, הרי הם **כהררים התלוין בשיערה**, שהן מקרא מועט והלכות מרובות, ע"כ, פירוש, דברמז **מועט תלויים הלכות חמורות**,

איתא בגמרא, (סוכה נ"ב ע"א), לעתיד לבא, מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו, בפני הצדיקים ובפני הרשעים,

צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השיערה, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את **חוט השיערה** הזה,

יצר הרע, בתחילה דומה **לחוט של בוכיא** (קורי עכביש), ולבסוף דומה **כעבותות העגלה**, שנאמר (ישעיהו ה' י"ח) **"הוי מושכי העון בחבלי השוא, וכעבות העגלה חטאה"**, ע"כ,

כתב המהרש"א, (סוכה נ"ב ע"א ד"ה דומה לחוט). נראה לפרש, משום דאמרו דלצדיקים נדמה להר, ולרשעים לשער,

יש לומר, דלא הו"ב הפכים בנושא א', אלא **דמתחלה דומה לשער, כחוט של בוכיא** (קורי עכביש), היינו **לרשעים**, שאינן רואין מה יהיה בסוף,

ולבסוף דומה להר, דמיון לעבות העגלה, היינו **לצדיקים**, שרואין מה יהיה בסופן, ומרחיקין מתחלת העבירה, **עכ"ד המהרש"א**,

ביאור הדבר, שהצדיק, כשרואה שיערה הוא מדמיון לפניו הר, והרשע כשהוא רואה הר הוא מדמיון לפניו שיערה,

הלכות שבת חמורים כ"כ שבנדנד קל יש לדמיון את עבותות העגלה

ולכן, הלכות שבת שהן חמורות כ"כ, הרי הם **"כהררים התלוין בשיערה"**, כלומר, הרים

כתב רש"י, (שבת ע"י ע"א), לבאר, כי אלה הדברים, אלו ל"ט מלאכות, דברים - משמע תרי, ה' לרבות חד הרי שלשה, אלה בגמטריא שלשים ויש, הרי שלשים ותשע, ע"כ, ואלה

המלאכות אסור לעשותן בשבת במלאכת המשכן,

מנין לרבי ללמוד ל"ט מלאכות לשבת מכאן דייקא ביאור נפלא כתב במרכבת המשנה

ביאור נפלא, כתב על כך במרכבת המשנה, בפירושו על המכילתא (פרשת ויקהל אות ב'), וכך כתב,

ויראה, דהוקשה לו לרבי, מאי אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות, שהרי מצות שבת היא העדר עשייה, א"כ, מאי אשר צוה ה' לעשת אתם, דמשמע שיש בהם עשייה,

וכתיב (שמות כ"ג י"ב) "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת", **וכתיב** (דברים ה' י"ג) "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה"

מבואר, דציווי השבת הוא העדר עשייה, א"כ מהו אשר צוה ה' "לעשות"

על כרחך צריך לומר, דכאן במאמר "אלה הדברים", רמזה תורה ל"ט מלאכות שבת, והמה נגד מלאכות שהיו במשכן,

וירמוז המקרא, דאלה הדברים שהם הל"ט מלאכות אשר צוה ה' "לעשות אותם" במלאכת המשכן, הן המה הל"ט מלאכות שאסרתי בשבת,

ומכיון דנקט הכתוב בלשון עשייה, כאשר מלאכת השבת היא העדר עשייה, למד רבי מכאן על איסור מלאכת המשכן שצוה ה' לעשות, שאינם מותרים בשבת, עכ"ד.

עוד יש לבאר במה שהקשו הרי דיני שבת הם העדר ולא עשייה

עפ"י מה שנתבאר לעיל שהסמך קניין לעשייה, משום שע"י עשייתו קנאן, אולי יש לפרש, העשייה בשבת הוא הקניין שנעשה בגמר מלאכה, כמ"ש ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וזה הכוונה לעשות את השבת כלומר את הקניין,

*****

ו, ביאור פלא במהרש"א

האות יו"ד מרמז לחכמה, הדבר מבואר ביותר בספר "אגרא דפרקא" מבעל ה"בני יששכר" באות קל"ב, מלקוטי אמרים, תניא אות ג',

וגם כתיב, יו"ד חכמה קדומה,

העצלות מנוגדת לחכמה

דכתיב (משלי ו' ו'), "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם",

היה צ"ל ראה דרכיה ולמד, מאי, ראה דרכיה וחכם, מבואר מכך כי העצל חסרה לו החכמה,

לפי זה אפשר לבאר ולומר, דלכן החסירה תורה מהנשיאים, את האות יו"ד" משום שע"י העצלות הם החסירו בחכמה שהיא באות יו"ד, לפיכך החסירה להם תורה את האות יו"ד.

*****

ה, אשר צוה ה' לעשת אתם הרי דיני שבת הם העדר ולא עשייה

ביאור פלא כתב במרכבת המשנה על המכילתא

כתיב (שמות ל"ה א') "ויקהל משה וגו' ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשת אתם",

איתא במכילתא פרשת ויקהל, כתיב (שמות ל"ה א') ויקהל משה וגו'. למה נאמרה פרשה זו, (להקדים ציווי השבת למלאכת המשכן) לפי שהוא אומר (שמות כ"ה ח') ועשו לי מקדש שומע אני בין בחול בין בשבת, תלמוד לומר ויקהל משה בחול ולא בשבת,

מבואר, דמכיון דפרשת השבת קודם לאמירת מלאכת המשכן נראה כפרשה מיותרת, לפיכך לפינן מהכא שמלאכת המשכן אסורה בשבת,

ל"ט מלאכות האסורים ליעשות בשבת ילפינן מהכא

כתיב, ויאמר אליהם אלה הדברים וגו'. רבי אומר להביא שלשים ותשע מלאכות שאמר להם משה על פה, ע"כ במכילתא,

איתא בגמרא (שבת ע"י א') כתיב (שמות ל"ה א') "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים" וגו' ששת ימים תעשה מלאכה" דברים, הדברים - אלה הדברים - אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני. ע"כ,

ליצה"ר ע"ד' אומרם (בראשית רבה ט', ז') טוב זה יצר טוב, מאוד זה יצר הרע. וזהו,

וסביביו, אלו הצדיקים,

נשערה, כבר בהיותם כחוט השערה,

מאוד, נחשב להם ליצה"ר.

*****

ח, דו"ד בין משה רבינו לבצלאל מה לעשות קודם ארון או משכן

איתא במדרש (רבה פרשת ויקהל פרשה נ') בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה המשכן בא ואמר לבצלאל,

אמר לו מהו המשכן הזה, אמר לו שישרה הקדוש ברוך הוא שכינתו בתוכו ומלמד לישראל תורה,

אמר לו בצלאל, והיכן התורה נתונה אמר לו משאנו עושים את המשכן **אנו עושין הארון**,

א"ל רבינו משה אין כבודה של תורה בכך אלא **אנו עושין הארון ואח"כ המשכן**, לפיכך זכה שיקרא על שמו שנאמר ויעש בצלאל את הארון.

מבואר במדרש, כי דעת בצלאל היה לעשות **הארון ואח"כ המשכן**,

וקשה מהא דאיתא בגמרא (ברכות נ"ה ע"א) בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור לו לבצלאל עשה לי **משכן, ארון, וכלים**,

הלך משה והפך, ואמר לו, עשה **ארון, וכלים, ומשכן**,

אמר לו, משה רבינו, מנהגו של עולם - אדם בונה בית ואחר כך **מכניס לתוכו כלים**, ואתה אומר, עשה לי **ארון, וכלים, ומשכן**,

כלים שאני עושה - להיכן אכניסם, שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא, עשה **משכן ארון וכלים**.

אמר לו, שמא **בצל קל היית וידעת**, ע"כ,

וקשה שבמדרש אמר בצלאל לעשות ארון לפני משכן ובגמרא איתא שאמר לעשות משכן קודם,

שאלה זו נידונה באריכות יתר במפרשי "עין יעקב", ה"ה הרי"ף **וחידושי הגאונים**, (בעין

כתיב (שמות ל"ה ב'), "וביום השביעי יהיה לכם קדש, שבת שבתון לה'",

איתא בגמרא, (חגיגה י" ע"א), הלכות שבת, הרי הם **כהררים התלויים בשערה**, שהן מקרא מועט והלכות מרובות, ע"כ, פירוש, דברמו **מועט תלויים הלכות חמורות**,

כתב המהרש"א (חגיגה י" ע"א ד"ה כהררים התלויים בשערה), וז"ל, י"ל דנקט **הררים** בלשון רבים, **להפלט הענין**,

למשל, שבשערה אי מבי צדדים, מכל צד של השערה תלוי הר אי משני הרים, ואעפ"כ לא נפסק אחד מהן מן השערה, כן הוא הלכות שבת דברמו מועט תלויה ולא נפסק ממנה. **עכ"ל המהרש"א**.

*****

ז, ביאור סביביו נשערה מאוד ע"ד מעשה בבתו ובנו של נחוניא חופר שיחין

איתא בגמרא (יבמות קכ"א ע"ב), תנו רבנן, מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור הגדול, ובאו והודיעו לרבי חנינא בן דוסא, שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה,

אמר לה בתי מי העלך, אמרה לו זכר של רחלים נזדמן לי וזקן מנהיגו,

אמרו לו נביא אתה, אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא דבר שהצדיק מתעסק בו יכשל בו זרעו,

אמר רבי אבא, אף על פי כן מת בנו (של חנינא חופר שיחין לעולי רגלים שיהיה להם מים לשתות) בצמא, שנאמר (תהלים נ"ג) **וסביביו נשערה מאד**, מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו כחוט השערה, ע"כ,

אפשר לומר, כי מה שנקטו חז"ל בדקדוק עם הצדיקים, **כחוט השערה**, היינו נדנדוד קל של עבירה, וצדיקים רואים את אותה השערה מיד בתחילה **כהר**, כמבואר לעיל בפירוש המהרש"א,

וזהו פירוש הכתוב (תהלים נ"ג) **סביביו נשערה** מאוד, שאצל **סביביו**, כלומר הצדיקים, **נשערה**, גם דבר קל שעדיין כחוט השערה, **מאוד**, נחשב

יעקב על הדף ברכות נ"ה א'), ובחידושי הגאונים
מבאר סיכום דברי הר"י"ף וכך כתב,

אבל הגאון ר"פ ביאר בדרך אחר והוא, כי
הקב"ה הראה למשה בהר תבנית המשכן
והכלים, ואין ספק שבפעם אחת הראה לו סדר
כולם, ומשה היה עומד מול השכינה, ואצל
השכינה היה הקרוב הוא המשכן, ומעט משוך
היו הכלים, ומרחוק יותר אצל משה היה הארון
כמנהגו של עולם, **ואצל משה היה להיפך הקרוב
לו הארון וכו', ואח"כ המשכן,**

ומשה ע"ה שפט בשכלו, אחר כי הוא נצטוה
כאשר הראית בהר, היה סובר מה שהוא קרוב
לו לו משפט הקדימה, אבל בצלאל העמידו על
האמת, שראוי לילך אחר הקרוב אל השכינה,
ואצל השכינה המשכן קודם, והוא מנהגו של
עולם לעשות מתחלה בית, ואמר לו משה בצ"ל
א"ל היית ר"ל נשמתך היה בצד השכינה למולי
ויפה דברת, בכך נתבאר כפ"פ דברי הגמרא,

בדברי המדרש שאמר בצלאל לעשות ארון לפני
משכן, עיין במפרשי העין יעקב באריכות גדולה
ושם נתבאר.

*****

ט, הגוף והנפש הרוח והנשמה בדרך האבן עזרא

כתיב, (שמות כ"ג כ"ה), "ועבדתם את ה' אלקיכם
וברך את לחמך ואת מימך והסרת מחלה
מקרבך, לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את
מספר ימך אמלא"

כתב ה"אבן עזרא" (שמות פרק כ"ג פסוק כ"ה)
"ועבדתם", הטעם, לא תעבדו רק השם
שהוציאכם מבית עבדים והביאכם אל ארץ
הגוים שעבדו אלהים אחרים, ולא יוכלו להצילם
מידכם.

מהי עבודת השם ושכרה בדרך האבן עזרא

ועבודת השם היא, לעשות כל אשר צוה, לאהבה
אותו ולדבקה בו, ולהשבע בשמו, ולהתפלל
אליו, ולזבוח לפניו תמידין ומוספין, ולכבדו
בתת המעשרות,

הנה שכרו אתו, והם ד' דברים בעולם הזה.

הא' וברך את לחמך ואת מימך,
והב' והסירותי מחלה מקרבך,
והג' לא תהיה משכלה ועקרה בארצך,
והד' את מספר ימך אמלא,

והנה כל אלה בגוף האדם. ועוד, כי הפך אלה
הברכות אעשה בכל אויביך, והוא:

את אימתי (שמות כג כז)
וגם את הצרעה (שמות כג כח).

חכמת התולדות, הגוף הנשמה הרוח והנפש בדרך האבן עזרא

אמר אברהם המחבר. יש חכמים גדולים, חכמי
השתי תורות, ולא התעסקו בחכמת התולדות.
על כן לא יכולתי לפרש אלה הברכות, אם לא
אזכיר מעט מן החכמות.

**בעבור שגוף האדם מהעולם השפל, והנשמה
העליונה קשורה בו,** ויש אמצעיים בין הנשמה
והגוף. והנה הם שני כחות. ובלשון הקדש יקראו
על הרוב **רוח ונפש,**

הנשמה שבמוח ותפקידה

כי הנשמה היא החכמה, ומושבה במוח הראש,
וממנה יצא כח כל ההרגשות ותנועות החפץ.

הרוח והנפש שבלב ובכבד ותפקידם

והרוח בלב, ובו חיי האדם, והיא המבקשת
שררה להתגבר על כל העומד כנגדה, והיא בעלת
הכעס. וכן אמר שלמה אל תבהל ברוחך לכעוס
(קהלת ז' ט'), כל רוחו יוציא כסיל (משלי כט, יא).

והנפש בכבד. והיא המתאוה לאכול. וככה כתוב
כי תאוה נפשך (דברי יב, כ), ותאות החטא ממנה.

והנה, יש אדם שנברא שתהיינה לו אלו השלש
(נפש רוח נשמה) הנזכרות חזקות, או כולן רפות,
או זו חזקה וזו רפה, או לא חזקה ולא רפה.
**והנה בני אדם על שבעה ועשרים מינים
משונים.**

והשם הנכבד נתן התורה לחזק ולהגביר
ולהגדיל הנשמה העליונה, ואז לא ימשול הגוף
עליה. ואם לא תהיה התורה נשמרת, אז יגבר
הגוף על הנשמה.

והנה אתן לך משל. ידענו כפי חכמת התולדת,
כי כל אדם שגברה על תולדתו מרה אדומה יהיה
בעל אף, כי כן תולדת האש, כי המרה האדומה
דומה לה. והנה הנשמה רודפת אחרי הגוף כאשר
איננה חכמה שתוכל לסבול. גם נחשוב אדם
שאין חוס בגופו, ובא אחר וחרפו וקללו עד
שכעס. והנה הוליד בגופו חוס שלא היה שם לפני
כעסו.

מבואר, כי מצינו בנחושת שאין הנחש ממית ואין הנחש מחיה, אלא, מי שהמכה והרפואה שלו,

איתא בגמרא (קידושין פ"ב ע"ב), רבי מאיר אומר, לעולם ילמד אדם לבנו אומנות נקיה וקלה, ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו, שאין עניות מן האומנות, ואין עשירות מן האומנות, אלא למי שהעושר שלו שנאמר לי הכסף ולי הזהב נאם ה', ע"כ,

מבואר, כי מצינו באומנות שאין העניות מן האומנות, ואין העשירות מן האומנות, אלא ממי שהעושר והנכסים שלו,

ומכיוון ומצינו באומנות שמלמדו אביו, ובנחושת, שהרפואה והמכה, העניות והעשירות, באים רק ממי שאמר והיה העולם, לפיכך למידיים האומנות מנחושת.

*****

יא, בגלל שנאת חינם נרמז בתורה רק מקדש ראשון

כתיב (שמות ל"ח כ"א) "אלה פקודי המשכן משכן העדות", **כתב רש"י**, המשכן משכן - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל, ע"כ,

כתב בעל הטורים (שמות ל"ח כ"א), המשכן. משכן. שנתמשכן ב' פעמים בשביל עונות ישראל. **מנין משכן שנים** היה עדות ששכינה שורה בישראל, שבית ראשון עמד ת"י שנה כמנין משכן, ע"כ,

א"כ מצינו רמז בתורה למספר השנים של מקדש ראשון בלבד,

כיצא בדבר מצינו רמז למקדש ראשון בלבד

כתיב, (ויקרא ט"ז ג') "בזאת יבא אהרן אל הקדש" **כתב רש"י**, "בזאת", גימטריא שלו, ד' מאות ועשר רמז לבית ראשון,

שאלו המפרשים, למה רמזה תורה רמז לבית ראשון בלבד, ולבית שני לא,

אפשר לתרץ, כדלקמן

איתא בגמרא (יומא ט' ע"ב), מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם,

והשם יתעלה בחר בישראל והורם תורתו. וכאשר ישמרוה ימצאם חכמתם, וידריכם דרך ישרה לכל דבר שלא יזיק להם. והכלל שיהיה גופם סר אל משמעת הנשמה, ולא הפך הדבר, שהנשמה סרה אל משמעת הגוף. ובהתאמץ הנשמה יתאמץ כח השומר הגוף שיקבל האדם מן השמים, והוא הנקרא תולדת.

והנה הברכה תהיה בכל מאכל ומשתה, כי יש מארה באה לחסר כח התולדת, כדרך אתה תאכל ולא תשבע (מיכה ו, יד).

והנה כל התחלואים באים בעבור אוכל הנכנס בגוף. והנה לא יפחד שומר התורה מהם. וזהו וברך את לחמך.

ויש תחלואים באים מחוץ לגוף בעבור שינוי האויר כפי השתנות מערכת המשרתים, וע"ז כתוב והסירותי מחלה מקרבך. והנה שומר התורה אין לו צורך לרופא עם השם הנכבד, על כן כתוב: גם בחליו לא דרש את ה' כי אם ברופאים (דה"ב טז, יב).

*****

י, בנחושת ובאומנות מצינו שהעושר והרפואה בידו ית'

כתיב (הפטרה פרשת ויקהל, מלכים א' ז' י"ג) "וישלח המלך שלמה, ויקח את חירם מצר בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי, ואביו איש צרי **חרש נחשת** וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מלאכה **בנחשת**, ויבוא אל המלך שלמה ויעש את כל מלאכתו" וכי'

איתא בגמרא (ערכין ט"ז ע"ב) אמר רבי יוחנן מנין שלא ישנה אדם מאומנותו ומאומנות **אבותיו**, שנאמר (מלכים א', ז' י"ג) "וישלח המלך שלמה, ויקח את חירם מצר בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי, ואביו איש צרי **חרש נחושת**",

ביאור הגון למה לומדים את דבר לא ישנה מאומנות אבותיו מחרש נחשת דייקא

איתא בגמרא (ראש השנה כ"ט ע"א), **כתיב** (במדבר כ"א ח') "ויאמר ידוד אל משה עשה לך שרף ושים אתו על נס והיה כל הנשוח וראה אתו וחי, ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס, והיה אם נשך הנחש את איש, והביט אל נחש הנחשת וחי"

וכי נחש ממית או נחש מחיה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, ע"כ,

אפשר לומר, שכפי שרמז משכן משכן שני פעמים לחורבן בתי המקדש, כך גם רמז "המשכן משכן ללוחות העדות", לנעשית תורה שתי תורות,

ואפשר לפרש גם, נחלק ספר תורה בחמתן, הכונה שנחלק לשתי תורות.

*****

יג, המשכן משכן שתי פעמים ביאור בדרך צחות

כתיב (שמות ל"ח כ"א) אלה פקודי המשכן משכן העדות, כתב רש"י, משכן העדות - עדות לישראל שויתר להם הקדוש ב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם, ע"כ,

משכן העדות מלשון עדים

אפשר לומר, מכיון והמשכן היה להם עדות לישראל, וקיי"ל אין עדות פחות משנים, לפיכך כתיב המשכן משכן שתי פעמים, לפי שעדים צריכים להיות שניים.

*****

יד, ביאור בצחות ממונו של אדם שמעמידו על רגליו

כתיב (שמות ל"ח כ"ז) "ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן",

כתיב (דברים י"א ו'), "ואת כל היקום אשר ברגליהם"

כתב רש"י, זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו,

מבואר, הכסף הראשון של מחצית השקל היה לאדנים, שהם רגלי המשכן,

אפשר לומר בצחות, ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, זהו הכסף שניתן על רגלי המשכן, שהם האדנים, וזהו ממונו של אדם שמעמידו על רגליו.

*****

טו, בזוהר הק' פרשת פקודי מקור ההלכה להוצאת שיער בתפילין של ראש

כידוע דרכו של אהרון היתה, כפי שמבואר במשנה (אבות פרק א) הוי מתלמידיו של אהרון, אוהב שלום ורודף שלום,

ומכיון שבזמן בית שני לא הלכו בדרכו של אהרון, לכן לא נרמז בפסוקו של אהרון "בזאת יבא אהרון", הרמז לבית שני, ורמזו רק למקדש ראשון.

כך אפשר לפרש גם כאן

דבזמן שמונה התורה לפרטי המשכן ולהקמתו אמרה תורה לרמזו רק למקדש ראשון שלא היתה בו שנאת חינם.

*****

יב, רמז לאומרים ז"ל נעשית תורה כשתי תורות בהמשכן משכן שתי פעמים

איתא בגמרא (יבמות צ"ו ע"ב) אזל ר' אלעזר אמר לשמעתא בי מדרשא, ולא אמרה משמיה דרבי יוחנן, שמע רבי יוחנן איקפד, (הקפיד רבי יוחנן שתלמידו ר' אלעזר אמר הלכה ולא אמר ההלכה בשמו),

ספר תורה נחלק לשתי חלקים

עול לגביה רבי אמי ור' אסי, אמרו ליה, (שאין להקפיד ולהחזיק במחלוקת) וכי לא כך היה המעשה בבית הכנסת של טבריא, (שהיה מחלוקת של כעס, בדין) "נגר שיש בראשו גלוסטרא" שנחלקו בו רבי אלעזר ורבי יוסי,

עד שקרעו ספר תורה בחמתן, קרעו ס"ד, אלא אימא **שנקרע** (שנחלק) ס"ת בחמתן, ע"כ,

איתא בגמרא (יבמות דף יד עמוד ב) אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל (שלא מתוך כעס), לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל, ולא ב"ה מבית שמאי, ללמדך, **שחיבה וריעות נוהגים זה בזה**, לקיים מה שנאמר, (זכריה ח' י"ט) **האמת והשלום אהבו**,

במחלוקת ב"ש וב"ה נעשית תורה כשתי תורות

איתא בגמרא (סנהדרין פ"ח ע"ב) משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקות (בכעס) בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות,

לפי מה שנתבאר כי משכן משכן העדות בעבור הארון ששם לוחות העדות

ועל דא רזא חדא אית לן, ועל כן סוד אחד יש לנו, דבעינן למיהב ליה דזכתא זעיר בגו קדושה

דילן, שאנו צריכים לתת לו מקום קטן בתוך הקדושה שלנו, ובזה אנו מכבדים אותו שמראים לו שאין לנו אחיזה בקדושה אלא עמו,

דהא מגו קדושה נפיק שלטנו דיליה, כי הרי מתוך הקדושה יצא כח השליטה שלו, לכן צריך לתת לו קצת אחיזה בקדושה כדי חיותו,

*****

טז, סוד השיער שבתפילין

דבעינן גו רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דעגלא, שאנו צריכים להצניע שער אחד של עגל בתוך התפילין, **דיפוק לבר ויתחזי,** שיצא ויתראה בחוץ, **דהא חוטא דשערא דא לא מסאיב,** כי חוט שער הזה שבתפילין הוא שורש מתוק וקדוש, לכן אינו מטמא את קדושת התפילין כי אין החיצונים נאחזים בו, **בר, דאי אתחבר האי שערא ואתעביד כשעורה,** חוץ אם שער הזה יתחבר ויתארך עד אורך כשעורה, אז יכולים החיצונים הטמאים לאחוז בו, **אבל פחות מן דא לא מסאיב,** אבל אם אורכו פחות מכשעורה אינו מטמא את קדושת התפילין,

וההוא שערא בעי לאעלא ליה בגו קדושה עלאה דילן, את שער העגל הזה אנו צריכים להכניסו בתוך הקדושה העליונה שלנו, **ולמיהב ליה דזכתא,** ולתת לו מקום אחיזה, **בגין דלא יקטרג לן בקדושן,** כדי שלא יקטרג עלינו בקדושה שלנו,

יז, טעם להוצאת השיער מחוץ לתפילין

ויפוק מן ההוא שערא לבר דיתחזי, מה שאמרנו שצריך שיצא קצת מן השיער ההוא לחוץ מן התפילין כדי שיתראה, הטעם הוא,

דכד חמי לההוא בר נש בקדושה עלאה, כי כשרוח הטומאה רואה את זה האדם מתנהג בקדושה עליונה,

וחולקא דיליה משתתף לתמן, וחלק שלו משתתף שם,

כדין לא יקטרג ליה, אז לא יקטרג עליו,

ולא יכיל לאבאשא ליה לעילא ותתא, ואינו יכול להרע לו למעלה ולמטה,

זוהר פרשת פקודי (דף רל"ז ע"ב) הפירוש וההוספות מתוך הספר "מתוק מדבש",

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר ולרבי אבא, **אף על גב דכל הני מלין, כדקאמרו,** אף על פי שכל אלו הדברים כמו שאמרנו, שצריך להכניע ולבטל את רוח הטומאה, אבל **קודשא בריך הוא יהיב ליה שלטנו,** הרי הקב"ה נתן לו כח השליטה בעולם הזה **ורוח מסאבא בעי לאכפייא ליה בכל סטרין,** ואת רוח הטומאה צריך להכניע בכל האופנים,

על ידי שריפת הפרה

פעם על ידי שריפת הפרה שאנו משפילים אותו,

על ידי שער המשתלח ופרי החג שהוא שוחד

ופעם על ידי שער המשתלח ופרי החג שאנו מכבדים אותו, ועי"ז הוא מקבל שוחד, ונכנע תחת הקדושה,

שיער של התפילין

ולפעמים אנו נותנים לו מקום אחיזה בקדושה, כעין שיער של התפילין המבואר לקמן, ובכל זה מבטלים את כוחו, כי עי"ז אין לו עוד כח לקטרג כדמפרש ואזיל,

להבין מאמר הבא נקדים מה שכתוב בשו"ע (או"ח סימן ל"ב סוף סעיף מ"ד בהג"ה), וז"ל נוהגין לכרוך שיער על הפרשה, ואח"כ כורכין עליו קלף כשר, וחוזרים וכורכים עליו שיער, ונוהגין שיהיה שיער זה של עגל, וצריך שיראה חוץ לבתים, ע"כ,

וכתב המג"א (ס"ק ס"א), וז"ל כתב בספר יש שכר בשם הזוהר, שלא יצא השער כשעורה חוץ לבתים,

ואמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו תא ואימא לך **רזא חדא** בא ואומר לך סוד אחד, **ולא אתייהב לגלאה בר לאינון קדישין עליונין,** שלא ניתן רשות לגלותו אלא לאותם הצדיקים הקדושים העליונים, והוא,

תא חזי, להאי אתר דאיהו רוח מסאבא, בא וראה, למקום הזה שהוא רוח הטומאה, **קוב"ה יהיב ליה שלטנו למשלט בעלמא בכמה סטרין,** הקב"ה נתן לו כח השליטה שישלוט בעולם בכמה אופנים, **ויכיל לנזקא,** והוא יכול להזיק ברשות העליון, וכל צער, ומחלה, ומיתה, והיזק, הוא ממנו, וגם ניתן לו רשות לקטרג למעלה, לכן,

ולית לן רשו לאנהגא ביה קלנא, אין לנו רשות להתנהג עמו בקלון ובזיון, **דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן בגו קדושה דילן,** כי אנו צריכים להזהר ולהשמר ממנו שלא יקטרג עלינו בקדושה שלנו,

זכאה חולקיה מאן זיכיל לאסתמרא דלא ידכרון חובוי לעילא, אשרי חלקו של מי שיכול להישמר שלא יזכירו עונותיו למעלה,

ולא ישגיחין עליה לביש, ולא ישגיחו ולא יסתכלו עליו לרע

אדהכי, הוּו זלגין עינוי דרבי אבא, עד שדרש רבי שמעון דרוש זה, בכה רבי אבא וזלגו עינוי דמעוּת, כי נצטער על שאנו צריכים לשתף את הסטרא אחרא בקדושה שלנו,

אמר ליה, רבי שמעון,

אבא אבא זיל טנפיר קטורך, לך תתיר קשרי צערך, כלומר אל תצטער על זה, כי זהו לתועלת ישראל כדי שלא יקטרג עלינו,

ואקפיז בקולטך, ותקפיד לקלוט ולזכור את הסודות שאתה שומע,

דהא רזין דאורייתא לזכאי אתייהבו, כי סודות התורה נתנו לצדיקים לעסוק בהם,

דכתיב (תהלים כ"ה י"ד) סוד ה' ליריאו, ומי כמוך מיראי ה' שיהיה ראוי לשמוע אלה הסודות, לכן הט אזניך לשמוע גם שאר הסודות שאגלה לכם,

עד כאן דברי הזוהר הקדוש

עד כאן בענין הוצאת שיער של עגל באורך פחות מכשעורה במצוה רבא דתפילין, כשוחזר לכה הסטרא אחרא,

יש לדעת, שמקורו של דין זה אינו מופיע בגמרא ונלקח מדברי הזוהר הק' שבפרשתנו פרשת פקודי

*****

יט, ביאור שתפילת שמונה עשרה כנגד שמונה עשרה ציוויים שבפקודי

כתיב (שמות פרק לט פסוק מב – מג) (ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה", "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אתם משה",

והקשו המפרשים, שבכל מקום קרא למלאכת המשכן מלאכה, ולמה כאן קראו עבודה,

כתב ברבינו בחיי (שמות פרק לט פסוק מב) כן עשו בני ישראל את כל העבודה. היה לו לומר "את כל המלאכה", אבל הכתוב קרא למלאכת המשכן "עבודה" שעשו אותה לעבודת הש"י,

דהא דוכתא יהיב ליה, שהרי נתן לו מקום אחיזה,

ואי ההוא חולקא לא יהבין ליה (דוכתא) בהאי קדושה, ואם לא נותנים לו חלק ההוא בקדושה זו כדי שיתעסק בו,

יכיל לאבאשא ליה לתנא, אז יכול להרע לו למטה,

וסליק מקטרגא ליה לעילא, ועולה ומקטרג עליו למעלה,

ואמר פלוני דקא מקדש השתא, ואומר איש פלוני שמתנהג עתה בקדושה,

כך וכך עבד יומא פלוני וכך אינון חובוי, כך וכך עשה ביום פלוני, וכך הם עונותיו,

עד דימטי דינא על ההוא בר נש ויתענש על ידוי, עד שמגיע הדין על אותו האדם ויהיה נענש על ידו,

יח, וכן הדבר בשעיר המשתלח

וכך הוּו ישראל עבדי דהוּו ידעי רזא דא, וכך היו ישראל עושים בבית המקדש שהיו יודעים סוד זה,

כד שראן לאתקדשא בקדושה עלאה ביומא דכפורי, כשהתחילו להתקדש בקדושה העליונה ביום הכיפורים, כלומר עוד בערב יום הכיפורים,

הוּו מסתכלי מיד למיהב חולקיה להאי אתר, היו מסתכלים מיד להכין את השעיר המשתלח כדי לתת חלק לזה המקום,

ולמיהב ליה חולקא בינייהו, ולתת לו חלק בין הקורבנות של יום הכיפורים,

בגין דלא ישתכח מקטרגא עליהו, כדי שלא ימצא מקטרג עליהם,

ולא ייתון לאדכרא חוביהון דישראל, ולא יבואו המקטרגים להזכיר עונותיהם של ישראל,

דכמה חבילין וכמה משריין אינון דאזדמנו, כי כמה חבורות וכמה מחנות חיצונים הם המזדמנים,

לנטלא מלה מניה כד אתי לקטרגא, לקבל דברי הקטרוג ממנו כשבא לקטרג,

בימים ההם, המה מעידים כי דבריו מעשה מרקחים פירות גינוסר מדבש מתוקים,

וכך כתב (בסוף מסכת פסחים ד"ה כוס ישועות אשא) שמעתי אומרים **בשם גדול אחד** על הפסוק (תהלים י"ג) **"ובצע ברך נאץ ה"**,

והוא עפ"י מה שכתוב (פסחים כ"ב ע"ב) שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא, פירש, אמרו לו תלמידיו, רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן, אמר להם, כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה, ע"כ

מה יש לרבות בפסוק וברכת את ה' אלוקיך

והקשה ז"ל הא תינח האי קרא, אבל קרא (דברים ח' י"ג) **"וברכת את ה' אלוקיך"**, מאי דריש ביה, לרבות,

ותירץ דלפי דאיתא (ברכות מ"ו א') **בעל הבית בוצע ואורח מברך**, כדי שיברך לבעל הבית, והשתא האי וברכת את ה' אלוקיך בא לרבות את בעל הבית דהאורח צריך לברך לבעל הבית,

אבל כאשר בעה"ב מברך, המילה "את" מה בא לרבות

וז"ש אם היה בוצע בירך. פי' אם הבעל הבית שהוא בוצע הוא מברך בעצמו ואינו נותן להאורח לברך, אז אין המילה את בא לרבות את הבעל הבית, ויוצא ש"את" בא לרבות מישהוא נוסף עם השי"ת, ונשמע כאילו יש שתי רשויות ר"ל, ואז הוא ניאץ ה', משום דהשתא האי וברכת את ה' אלוקיך אין לדרוש בו לרבות שמברך את הבעל הבית,

א"כ בכך הוא מנאץ וזהו, **בוצע בירך ניאץ ה'**, ודפח"ח, עכ"ד.

*****

כא, ביאור בדרך הלצה ישראל מונין כמנין הלבנה

אפשר לפרש בדרך הלצה, הפירוש כמנין הלבנה, דיש, ורבים המה בתי המדרש ובתי הכנסת, כי בתחילת התפילה, יש בקושי מנין, ולאט לאט הציבור גדל והולך, עד שבאמצע התפילה הציבור כבר מלא, אך לאחר מכן, לקראת הסוף, המנין הולך ופוחת, כפי שהיה בתחילה,

כענין שכתוב: (לעיל כג, כה) **"ועבדתם את ה' אלהיכם"**, וכתוב: (דברים יג, ה) **"ואותו תעבדו"**.

כתב הרמב"ן (שמות פרק לט פסוק מב) ויקראנה עבודה לומר כי עשו אותה **לעבודת השם הנכבד**, כענין **ועבדתם את ה' אלהיכם** (לעיל כג כה), ואותו **תעבדו** (דברים יג ה).

ע"ד הנ"ל יש לבאר שתפילת שמונה עשרה שכנגד שמונה עשרה ציוויים שבפרשת פקודי

איתא בגמרא (ברכות דף כח עמוד ב') רבן גמליאל אומר: בכל יום ויום מתפלל אדם שמונה עשרה. הני שמונה עשרה כנגד מי,

בירושלמי, (ירושלמי מסכת ברכות פרק ד הלכה ג) ולמה שמונה עשרה רבי שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן כנגד י"ח ציוויין שכתוב בפרשת משכן שני

פני משה מסכת ברכות פרק ד הלכה ג בפרשת משכן שני. כלומר בפי פקודי והאי שני כמו שני דברים הכפולין על שם שכתוב בו שני פעמים משכן זא"ז ויש בפרשה זו י"ח פעמים צוה ה' עד סוף הספר,

מראה הפנים מסכת ברכות פרק ד הלכה ג כנגד י"ח ציוויין שכתוב בפרשת משכן שני. יש סמך לזה על פי שאמרו חז"ל במדרש משכן משכן שני פעמים רמז למשכן שנתמשכן בעוונות וכו' ולאחר שנתמשכן אין לנו אלא תפלה במקום הקרבן ע"ש ונשלמה וגו',

תירוץ לקושיית הראשונים למה קרא למלאכת המשכן עבודה

איתא בגמרא (תענית דף ב עמוד א) לאהבה את ה' אלהיכם **ולעבדו** בכל לבבכם, איזו היא עבודה שהיא בלב - הוי אומר זו תפלה.

עפ"י מה שנתבאר לעיל, שמלאכת המשכן נקרא עבודה, כי עשו אותה לעבודת השם הנכבד, יש לומר דלפיכך נקראת עבודה, לומר לך כי מלאכת המשכן נעשתה כעבודה שבלב ולפיכך נקראת עבודה,

*****

כ, ביאור נפלא מאוד בספר עולת אהרון על אומרם ז"ל אורח מברך

כתב בספר עולת אהרון, שנתחבר ע"י קדמון אחד ממדינת פולין ה"ה הר"ר אהרון זעליג בן הר"ר יואל פייביש, הודפס בשנת תצ"ג, ובהסכמותיהם של גדולי פולין וגדולי אשכנז

ג. (אבות פ"ב מט"ו) הם אמרו שלשה דברים. רבי אלעזר אומר, ודע לפני מי אתה עמל. וזהו כנגד העמל, שאמרו מפני שמעמלת,

*****

כג, החודש הזה לכם משום שהחרש היה לבם ביאור למה זכו נשים לר"ח

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ה, אות כ"ב ברד"ל), **כתיב** (שמות ל"ב ה') "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר", דן אהרן דין בינו לבין עצמו, אמר, אם אני אומר לישראל תנו לי כסף וזהב מיד הם מביאים, אלא הריני אומר להם תנו לי נזמי נשיכם והיה הדבר בטל, שמעו הנשים ולא קבלו עליהם ליתן נזמיהן לבעליהן, ונתן הקב"ה שכרן של נשים, ומה שכר נתן להם שהן משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים,

מבואר, כי זכו הנשים לשמר ראש חודש יותר מן האנשים, מכיון ולא שמעו ליתן נזמיהם לעגל,

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם וכו', בעא למיקרא (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לבם", ע"כ,

לפי"ז אפשר לפרש בדרך צחות, במה זכו שיהיה "החודש הזה לכם", מכיון "שהחרש היה לבם", כלומר, שעשו עצמם חרשין ולא שמעו ליתן נזמיהם, וזהו, "החרש היה לבם".

*****

כד, שלושה סיפורים לשמב"ר ניסן המסוגלים עפ"י המגיד מקאזניץ

בספר אוצר ישראל מאת מוה"ר רבי ישראל הלוי רוזנצווייג זצ"ל סופר סת"ם פה קרתא דירושלים תובב"א נאסף ונערך בעזהשיית ע"י נכדו מרדכי הכהן בלום שנת תשס"ו לפ"ק, בעמוד ל"ז כתב,

המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע סיפר בכל שבת מברכין ניסן אלו הג' סיפורים ומסוגלים להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה,

וכ"ק מרן בעל שומר אמונים זי"ע צוה לספר הג' סיפורים בהיומא דהילולא של רבינו רבי אלימלך זי"ע

מעשה הראשון

וזו היא דרכה של לבנה, בתחילת החודש, נראית בקטנה, באמצע החודש, נראית במילואה, ולקראת סוף החודש, נראית שוב בקטנה, בדיוק כמו המנין שהצגנו לעיל, ולפי דרכנו נאמר כי זה הפירוש כמנין הלבנה, כלומר שהמנין נראה כמו הלבנה,

ועוד אפשר לומר, דלפיכך אמרינן בתפילת שבת באמצע התפילה, ראה והתקין צורת הלבנה, כי באמצע התפילה הלבנה כבר במילואה כמו המנין, וזהו ראה והתקין צורת הלבנה.

*****

כב, מעיין המתגבר לב טוב ולפני מי אתה עמל בראב"ע הם מדה כנגד מדה

כתיב (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם ראש חדשים",

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אסור לעמוד בקרקעיתה של דיומסת (מעיין ששמו דיומסת) מפני שמעמלת,

אמר רבי חלב, חמרא דפרוגייתא (יין ממדינת פרוגייתא) ומיא דדיומסת, קיפחו עשרת השבטים מישראל, רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם, אימשיך בתרייהו, (אחר היין דפרוגייתא והמים של דיומסת) איעקר תלמודיה, כי הדר אתא, קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לבם", בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה, ע"כ,

א"כ מצינו שלשה דברים בראב"ע,

א. שבתחילה היה נמשך אל המעיין,

ב. שהיה צריך לקרוא לכם, וקרא לבם,

ג. בתחילה היה מעמל במעיין, כאומרם ז"ל מפני שמעמלת,

כנגד שלשה דברים אלו מצינו שלשה דברים אחרים אצל רבי אלעזר בן ערך במדה כנגד מדה

א. (אבות פרק ב' מ"י) חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והוא היה מונה שבחן, רבי אלעזר בן ערך, מעיין המתגבר. והוא כנגד עניין המעיין,

ב. (אבות פ"ב מ"ג) איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אלעזר אומר, לב טוב, איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אלעזר אומר, לב רע. וזהו כנגד עניין הלב, שקרא לבם ולא לכם,

מאחורי החלון אמר אז היהודי החרוזים של דיינו ושמו של הגלח היה **דייני**, והבין המלך שהגלח דייני הוא גנב הטבעת, וצוה המלך לאסור הגלח ולהכותו עד שיודה וכך הוה שהודה שגנב הטבעת והיהודי היה לו צרכי פסח בהרחבה גדולה,

מעשה השלישי

יהודי אחד עבד אצל פריץ פעם אחת התפאר הפריץ ואמר להיהודי נכון הדבר באם לא הייתי נותן לך פרנסה היית גווע ברעב ח"ו, היהודי היה תמים וי"ש ענה להפריץ מה אתה אומר אתה מפרנס אותי הלא יש אל בשמים והוא זן ומפרנס לכל הברואים ואותי ג"כ מפרנס ואם הפריץ לא יהיה השליח מן השמים יתן לי השי"ת ע"י שליח אחר,

כששמע הפריץ תשובתו של היהודי חרה לו מאד וצוה להיהודי שיעזוב מיד את מקומו ולא יתן לו שוב עבודה זה היה לפני חג הפסח והיהודי היה עני ולא היה לו במה להכין צרכי החג,

להפריץ היה אוצר של מטבעות זהב והפריץ נהג ליכנס לאוצרו לנקות המטבעות מחלודה והיה מנקה המטבעות ברוק שבפיו **ולהפריץ היה חיה קוף** וכידוע שזאת החיה עושה מה שרואה שהאדם עושה וכשנכנס הפריץ לאוצרו לנקות המטבעות לקח עמו הקוף וראתה איך שהפריץ מנקה המטבעות ברוק שבפיו וחשבה שהפריץ אוכל מהמטבעות של זהב אח"כ ירדה החיה לבדה להאוצר והתחילה לאכול מהמטבעות עד שנתמלא כרסה עם מטבעות של זהב ונפלה פגר, **כשראה הפריץ** שהחיה נפלה פגר צוה למשרתו שיזרוק הנבלה לביתו של היהודי שידע שאם אני לא נותן לו אזי אין לו פרנסה וכשזרקו החיה בביתו של היהודי נקרע בטנה ונפלה ממנה הרבה מטבעות של זהב והיה כבר להיהודי צרכי חג הפסח בהרחבה גדולה, בליל הפסח שלח הפריץ את משרתו לבית היהודי לראות אם יש לו מה לאכול ומשרתו הגיע בחזרה ואמר להפריץ שיש להיהודי כל טוב אז שלח לקרוא את היהודי ושאל אותו מאין היה לו מעות להכין צרכי פסח סיפר לו היהודי איך שזרקו לו חיה בביתו וממנה נפלה מטבעות של זהב אז אמר הפריץ עכשיו כבר מודה שהשי"ת זן ומפרנס לכל והיה להיהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.

מפי הרה"ח ר' אלעזר ביין ששמע מהגה"ק **מפיאסעצנא** זי"ע נכד המגיד מקאזניץ זי"ע

היה איזה יהודי שעשה לפני חג הפסח חבית יין שרף ונסע למכור את החבית יי"ש ועבר עם החבית יי"ש את הגבול בין מדינה למדינה ותפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו את החבית יי"ש היה אסור לפי חוקי המדינה לסחור עם יי"ש מבלי רשיון מיוחד,

נסע היהודי תיכף להרבי רבי אלימלך זי"ע ובכה מאד שלקחו ממנו החבית יי"ש אז אמר לו הר"א שילך ויאמר לשומרי הגבול שיטעמו מהחבית יי"ש ויראו שזה חבית מים ולא יי"ש וכן עשה היהודי וצוה לשומרי הגבול לטעום מהחבית וראו שהיא מלאה מים ולא יי"ש ונתנו בחזרה החבית יי"ש,

והיהודי חזר שוב להר"א ובכה לפניו שהחבית יי"ש הינה מקור הכנסה עבורו לצרכי פסח

ועכשיו החבית יי"ש מלאה מים אז אמר לו הר"א שיטעום ויראה שהחבית מלאה יי"ש וכך הוה שהחבית מים נהפך שוב ליי"ש והיה להיהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה,

מעשה השני

פעם היה מלך שנאבדה ממנו טבעתו וצוה לחפש הטבעת, ומי שקיבל על עצמו לחפש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות שיהיה לו אפשרות לחפש הטבעת,

והיה שם יהודי שהיה עני ואביון ולא היה לו במה להכין צרכי חג הפסח אמרה לו אשתו הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש טבעתו תלך גם אתה ותאמר שאתה גם כן רוצה לחפש הטבעת והמלך יתן לך מעות ובזה המעות יהא לנו במה להכין צרכי חג הפסח, **ונראה בעינינו עצת אשתו** והלך להמלך ואמר שרוצה ג"כ לחפש טבעתו והמלך נתן לו מעות והיהודי הכין בזה המעות צרכי פסח בהרחבה גדולה והיהודי היה ג"כ מכניס אורח והביא לביתו על הסדר של ליל חג הפסח הרבה אורחים,

אחד מיועצי המלך היה גלח שונא ישראל מובהק ולא היה יכול לסבול איך יהודי הנ"ל רימה את המלך והוציא ממנו מעות, והלך הגלח בליל חג הפסח מאחורי חלון היהודי וכראותו איך שאוכל ושותה ואינו עוסק כלל בחיפוש טבעת המלך הלך הגלח להמלך ואמר לו אתה חושב שהיהודי מחפש הטבעת הנה אראה למלך מה עשה היהודי במעות שנתן לו המלך,

והמלך הלך עם הגלח עד ביתו של היהודי ועמדו מאחורי החלון והסתכלו בפנים וראו האיך שהיהודי יושב כמלך בגדוד,

והיהודי היה לו מנהג כשאמר ההגדה כשהגיע להחרוזים **דיינו** אמר היהודי חרוז אחד וכל המסובים ענו אחריו **דיינו**, ובעת שעמד המלך

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161555 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com